

1. Możliwość wniesienia skargi o uchylenie wyroku sądu polubownego stanowi (...) dla uczestników postępowania arbitrażowego szczególny środek zaskarżenia wyroku wydanego w tym postępowaniu, a orzeczenie sądu państwowego kończące postępowanie ze skargi o uchylenie wyroku sądu polubownego definitywnie zakończy postępowanie przed sądem państwowym. Tylko więc temu orzeczeniu przypisać można cechę „kończącego postępowania w sprawie” (...) W przedstawionym stanie rzeczy cechy takiej przyznać natomiast nie można postanowieniu co do stwierdzenia wykonalności wyroku sądu polubownego.

2. [O]d postanowienia Sądu drugiej instancji oddalającego zażalenie na postanowienie co do stwierdzenia wykonalności wyroku sądu polubownego kasacja nie przysługuje, bowiem nie jest ono orzeczeniem kończącym postępowanie w sprawie w rozumieniu art. 392 § 1 k.p.c.

**Postanowienie Sądu Najwyższego
z dnia 22 września 1999 r.
I CKN 654/99**

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN B. Czech (przewodniczący)

SSN G. Bieniek

SSN M. Wysocka (sprawozdawca)

po rozpoznaniu w dniu 22 września 1999 r. na posiedzeniu niejawnym sprawy z wniosku „S.-R.” Sp. z o.o. w G. przeciwko Piotrowi C. i Robertowi S. – wspólnikom Spółki Cywilnej „M.” w P. o stwierdzenie wykonalności wyroku sądu polubownego na skutek kasacji pozwanego Piotra C. od postanowienia Sądu Apelacyjnego w G. z dnia 14 października 1998 r. postanawia: odrzucić kasację.

Uzasadnienie:

Postanowieniem z dnia 14 października 1998 r. Sąd Apelacyjny w G. oddalił zażalenie Piotra C. na postanowienie Sądu Wojewódzkiego w G. z dnia 15 maja 1998 r., którym Sąd ten stwierdził, że wyrok Sądu Polubownego przy Okręgowej Izbie Radców Prawnych w G. z dnia 25 lipca 1995 r. jest wykonalny w stosunku do Piotra C.

Postanowienie Sądu Apelacyjnego zostało przez Piotra C. zaskarżone kasacją, zawierającą wniosek o uchylenie postanowień obu Sądów i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi pierwszej instancji.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W pierwszej kolejności podlega rozważeniu kwestia dopuszczalności kasacji od postanowienia co do stwierdzenia wykonalności wyroku sądu polubownego przez sąd państwowy, wydawanego stosownie do art. 711 § 2 i § 3 k.p.c.

Księga trzecia części pierwszej kodeksu postępowania cywilnego dotycząca sądu polubownego nie zawiera regulacji co do dopuszczalności kasacji. W orzecznictwie Sądu Najwyższego podjęta została kwestia dopuszczalności kasacji w wypadku braku pełnego unormowania dopuszczalności środków odwoławczych w ramach któregośkolwiek z sądowych postępowań cywilnych, w tym między innymi w postępowaniu delibacyjnym czy postępowaniu związanym z wydawaniem orzeczeń przez sądy polubowne. Jednocześnie w wyniku tych rozważań przyjęte zostało stanowisko, że w postępowaniach tych – przy braku wyłączenia dopuszczalności kasacji przez przepis szczególny – odpowiednie zastosowanie znajdują przepisy procesowe regulujące instytucję kasacji, w tym art. 392 k.p.c. w zw. art. 13 § 2 k.p.c. (por. m. in. postanowienia z dnia 22 stycznia 1997 r. – I CKN 48/96 – OSNC z 1997 r. z. 8, poz. 107, z dnia 18 września 1998 r. – III CKN 309/98 – OSNC z 1999 r. z. 8, poz. 54, z dnia 9 lutego 1999 r. – I CKN 887/98 – nie publ.). Przy takim założeniu odpowiedź na pytanie o dopuszczalność kasacji uzależniona jest od stwierdzenia, czy określone orzeczenie – w sprawie rozważanej jest nim postanowienie sądu drugiej instancji oddalające zażalenie na postanowienie stwierdzające wykonalność wyroku sądu polubownego – jest orzeczeniem kończącym postępowanie w rozumieniu art. 392 § 1 k.p.c. Podjęcie tej kwestii wymaga krótkiego jedynie przypomnienia, że zawarte w powołanym przepisie określenie „w sprawie” świadczy o ustawowym zamierzeniu zacieśnienia kręgu postanowień zaskarżalnych kasacją do orzeczeń kończących postępowanie jako pewną całość poddaną osądowi (por. m.

in. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 14 listopada 1996 r. – I CKN 7/96 – OSNC z 1997 r. z. 3, poz. 31).

Wyrok sądu polubownego ma moc prawną na równi z wyrokiem sądu państwowego po stwierdzeniu jego wykonalności przez sąd państwowy (art. 711 § 2 k.p.c.). Bez wątpienia więc postanowienie o stwierdzeniu wykonalności ma istotne znaczenie, skoro jest nieodzownym warunkiem uzyskania mocy prawnej przez orzeczenie sądu polubownego. Ten, niebagatelny przecież argument, nie jest jednak wystarczający dla przesądzenia, że postanowienie takie jest orzeczeniem kończącym postępowanie w sprawie w rozumieniu art. 392 § 1 k.p.c. Oceny charakteru tego orzeczenia nie można bowiem dokonywać w oderwaniu od istotnych, a charakterystycznych dla tego właśnie postępowania unormowań procesowych.

Specyficzną cechą wyroku sądu polubownego jest możliwość wniesienia skargi o jego uchylenie (art. 712 k.p.c.); skarga ta, zmierzając do uchylenia wyroku sądu polubownego, ma zmienić stan powstały w wyniku wydania tego wyroku. Uprawnienie do wniesienia skargi przysługuje stronom postępowania polubownego, a żądanie uchylenia wyroku może dotyczyć jego całości lub części; z punktu widzenia formalnej dopuszczalności skargi obojętne jest, czy uprzednio doszło do stwierdzenia wykonalności wyroku. Skarga o uchylenie wyroku sądu polubownego stanowi swoistą formę nadzoru sądu państwowego nad sądem polubownym, od wyroku sądu wydanego w wyniku rozpoznania skargi przysługują środki odwoławcze na zasadach ogólnych, nie wyłączając kasacji (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 16 maja 1997 r. – I CKN 205/97 i z dnia 27 maja 1998 r. – I CKN 709/97, nie publ.). Jednocześnie zaakcentować należy, że w katalogu podstaw skargi o uchylenie wyroku sądu polubownego mieści się „uchylenie praworządności lub zasadom współżycia społecznego” (art. 712 § 1 pkt 3 k.p.c.), a więc podstawa ściśle odpowiadająca przesłance negatywnej stwierdzenia wykonalności takiego wyroku (w tym wypadku jedynej – art. 711 § 3 k.p.c.). **Możliwość wniesienia skargi o uchylenie wyroku sądu polubownego stanowi więc dla uczestników postępowania arbitrażowego szczególny środek zaskarżenia wyroku wydanego w tym postępowaniu, a orzeczenie sądu państwowego kończące postępowanie ze skargi o uchylenie wyroku sądu polubownego definitywnie zakończy postępowanie przed sądem państwowym. Tylko więc temu orzeczeniu przypisać można cechę „kończącego postępowania w sprawie”** (por. uzasadnienie cyt. wyżej postanowienia z dnia 22 stycznia 1997 r., I CKN 48/96). **W przedstawionym**

stanie rzeczy cechy takiej przyznać natomiast nie można postanowieniu co do stwierdzenia wykonalności wyroku sądu polubownego.

Przeciwko uznaniu omawianego postanowienia za kończące postępowanie w sprawie przemawia również argument przywołany w uzasadnieniu postanowienia SN z dnia 22 stycznia 1997 r., I CKN 48/96, którym stwierdzono niedopuszczalność kasacji od postanowienia oddalającego zażalenie na postanowienie w przedmiocie wyznaczenia arbitra i superarbitra. Argumentem tym jest dopuszczenie zażalenia na postanowienie co do wykonalności w drodze wyraźnego, osobnego jego ustanowienia w art. 711 § 4 k.p.c. Jak wskazano w powołanym uzasadnieniu (na tle art. 701 § 3 k.p.c.), świadczy to jednoznacznie o tym, że takie postanowienie nie jest kwalifikowane jako kończące postępowanie w sprawie, podпадаjące pod ogólny przepis art. 394 § 1 k.p.c. *in principio*; przy założeniu przeciwnym zbędne byłoby przyznanie zażalenia w drodze przepisu szczególnego. Zauważyć przy tym trzeba, iż zażalenie na postanowienie co do wykonalności przysługuje zarówno w razie decyzji pozytywnej, jak i wtedy gdy sąd odmówi stwierdzenia wykonalności wyroku sądu polubownego; kontrolą instancyjną objęte są zatem obydwa orzeczenia.

W konkluzji stwierdzić trzeba, że **od postanowienia Sądu drugiej instancji oddalającego zażalenie na postanowienie co do stwierdzenia wykonalności wyroku sądu polubownego kasacja nie przysługuje, bowiem nie jest ono orzeczeniem kończącym postępowanie w sprawie w rozumieniu art. 392 § 1 k.p.c.**

Takie stanowisko pozornie tylko wydawać się może trudne do pogodzenia z faktem dopuszczenia przez Sąd Najwyższy skargi kasacyjnej od wydanego za granicą orzeczenia sądu polubownego (postanowienie z dnia 9 lutego 1999 r. I CKN 887/98). Istotna różnica polega nie tylko na szczególnym charakterze obu postępowań, w tym zwłaszcza postępowania w wyniku którego orzeczenie zagranicznego sądu arbitrażowego zyskuje byt w polskim porządku prawnym. Wyroku arbitrażowego wydanego za granicą – jak przyjmuje się w doktrynie – nie można bowiem wzruszyć w drodze skargi przewidzianej w art. 712 k.p.c. W odniesieniu do tych orzeczeń traci zatem byt argumentacja wyprowadzana z faktu istnienia środka procesowego zmierzającego do kontroli orzeczenia polskiego sądu polubownego, zainicjowanej wniesieniem przez stronę skargi o jego uchylenie, a zakończonej wydanym (z uwzględnieniem pełnego toku instancji) wyrokiem sądu państwowego.

Wspomnieć jeszcze ubocznie należy, że negatywnemu stanowisku w kwestii dopuszczalności kasacji od omawianego orzeczenia nie sprzeciwia się odmienny pogląd

przyjmowany w judykaturze Sądu Najwyższego pod rządami kodeksu postępowania cywilnego z 1932 r. (w tym w uchwale składu siedmiu sędziów z dnia 28 maja 1938 r. – C III 2479/36 – Zb. Urz. 1939, nr 1, poz. 1 wydanej na tle art. 502 stanowiącego odpowiednik obecnego art. 711 § 4 k.p.c.). Niejednokrotnie już bowiem wskazywano na zasadniczą dezaktualizację ówczesnego stanowiska judykatury dotyczącego dopuszczalności kasacji, wynikającą z istotnej zmiany sformułowania ustawowego, które obecnie w art. 392 § 1 k.p.c. – w odróżnieniu od art. 424 § 2 k.p.c. z 1932 r. – posługuje się pojęciem postanowień kończących postępowanie „w sprawie”.

W konsekwencji, wobec stwierdzenia, iż od zaskarżonego postanowienia Sądu Apelacyjnego kasacja nie przysługuje, kasację tę odrzucono, stosownie do art. 393⁸ § 1 k.p.c.

Źródło: Biuro Studiów i Analiz Sądu Najwyższego